

Forløbsbeskrivelse

”Lasagne”

og hvordan kan sprogmodeller som f.eks. ChatGPT benyttes effektivt

Indholdsfortegnelse

Kort forløbsbeskrivelse.....	2
Dansk stil - oplægget	2
Modul 1: Finde citater og skrive resumé	3
Modul 2: PEEL-modellen.....	4
Modul 3: Indledning og Personkarakteristik	7
Modul 4: Mere om Indledning og personkarakteristik	8
Modul 5: Afrunding og konklusion.....	9
Opsamling: Indledning og Resumé.....	11

Kort forløbsbeskrivelse

Materiale

”Lasagne” af Thomas Korsgaard (2019).

Håndbog til dansk af Ole Schultz Larsen (2021): [3.1 Hvad handler teksten om? | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#)

Formål

Introduktion til at skrive længere og velstrukturerede skønlitterære analyser. Eleverne skal blive bedre til at anvende citater ved hjælp af PEEL-modellen (Se nederst i dette dokument). De skal opnå bevidsthed om kvalitetsintroduktioner og -konklusioner samt teknikker til, hvordan de kan forbedre deres skriftlige produkter.

Organisering

Klassen er inddelt i faste skrivegrupper á 3-4 elever pr. gruppe.

Forløb del 1

Forløbet organiseres i 5 moduler, hvor eleverne samarbejder om at udvikle det skriftlige produkt med fokus på: Tragtindledning, resumé, analyse med brug af PEEL-modellen (Personer, miljø, symboler fortæller- og synsvinkel, komposition og sprog), links/overgange mellem de enkelte afsnit, tema/hensigt samt afrunding. (Se beskrivelse af modul 1-5)

Eleverne skal i sidste ende aflevere deres stil individuelt, men samarbejde om processen.

Forløb del 2

Når eleverne har afleveret opgaven og fået Feedback, vil vi – som et forsøg – arbejde med, hvad ChatGpt kunne bruges og ikke bruges til i forbindelse med en skriveproces.

Vi vil prompte om udvalgte punkter i processen:

- Tragtindledning,
- Resumé
- Kernecitater i relation til PEEL-modellen.

Det er med henblik på at bruge ChatGPT som et konstruktivt redskab i processen, men det er også vigtigt at vise eleverne, hvor det omvendt kan blive destruktivt i forbindelse med punkter eller promptninger, de ikke er i stand til at verificere rigtigheden af.

Dansk stil - oplægget

Du skal lave en analyse og fortolkning af Thomas Korsgaards: "Lasagne", 2019

Nedenstående er et overordnet stillads, som du skal bygge din besvarelse op omkring. Sørg for at lave tydelige afsnit (linjeskift), men ikke andre overskrifter end den overordnede titel på din besvarelse. Du skal læse analysevejledningen herunder for at få forklaringer på de enkelte punkter, men du skal bruge den følgende struktur (ikke analysevejledningens).

1. Indledning:

Brug tragtmodellen. Begynd med nogle indledende refleksioner over det overordnede emne/tema. Præsenter herefter titel, årstal, genre og forfatter. Kom afsluttende ind på, hvilke temaer denne konkrete novelle handler om.

2. Resumé:

Genfortæl de absolut vigtigste elementer af handlingen på mellem 5-10 linjer. Husk, at slutningen skal med.

3. Analysen:

Kom ind på følgende:

Komposition: [3.2 Komposition | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#)

Fortæller og synsvinkel: [3.3 Fortæller | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#)

Person- og miljøkarakteristik (herunder fx symboler): [3.1 Hvad handler teksten om? | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#)

Husk her at anvende citater, der viser dine pointer. Teksten skal altid være dit belæg. Så når du påstår noget væsentligt om f.eks. personer eller temaer skal du citere for at argumentere. Brug altså PEEL-modellen og analyseskemaet.

<https://hbdansk.systime.dk/?id=171>

4. Tema:

Vend tilbage til temaerne. Forestil dig din struktur som en cirkel. Nu vender du tilbage til de temaer, du antydede i din indledning.

5. Budskab

Hvad er forfatterens budskab/holdning eller hensigt (lad dette følge i direkte forlængelse af temaerne)

6. Afrunding og perspektivering

Se forklaring i skriftlighedsmodul 5 (i Studie+), men du kan bl.a. perspektivere temaerne til anden kunst (litteratur, film, malerier) eller til nogle typiske samfundsmæssige udviklinger.

7. Omfang

3-4 sider á 2400 anslag pr. side

8. Aflevering

Senest søndag den 26. februar kl. 23.55

Modul 1: Finde citater og skrive resumé

Organisering

Klassen er inddelt i faste skrivegrupper á 3-4 elever pr. gruppe:

Gruppe 01: Lauge, Luckas, Jaahfar

Gruppe 02: Billy, Tobias, Lucas N

Gruppe 03: Jeppe, Kyaw, William

Gruppe 04: Karl, Bertram, Emil S

Gruppe 05: Adam, Noah S, Emil H

Gruppe 06: Noah B, Rasmus, Kristian

Gruppe 07: Sebastian, Noah J, Nicolas

Gruppe 08: Thea, Marie, Paula, Ceyda

Gruppe 09: Stefanie, Julie, Noor

I skal i sidste ende aflevere jeres stil individuelt, men samarbejde om processen.

Modul 1

TFR introducerer forløbet.

Sekvens 1: 20 minutter

I læser Thomas Korsgaards novelle: "Lasagne".

Sekvens 2: 20 minutter

Citatøvelse: Find 10 gode citater i teksten. Diskuter og notér i gruppen, hvorfor I har valgt jeres citater.

Sekvens 3: 10 minutter

Fælles i klassen. Grupperne giver eksempler på udvalgte citater og forklarer, hvorfor de har valgt dem.

Sekvens 4: 20 minutter

TFR gennemgår reglerne for, hvordan man skriver et resumé. (Se dokument i Studie+ i mappen "Skriftlighed")

Skriveøvelse: Skriv individuelt et resumé på mellem 5-10 linjer. Det skal bruges i næste modul, så sørg for at gemme det.

Modul 2: PEEL-modellen

Forarbejde: I har lavet et resumé og fundet 10 argumenterende citater i jeres gruppe. TFR introducerer dagens program.

Sekvens 1: 15 minutter

I læser jeres resumé fra sidste modul højt for skrivegruppen. Ligheder og forskelle mellem hvad I har taget med, og hvad der er udeladt, diskuteres. Skrivegrupperne justerer de tre resuméer og samler det til ét.

Gruppen afleverer resuméet i *Opgaver* i Studie+.

Sekvens 2

Fælles i klassen: TFR præsenterer de relevante analysepunkter til Korsgaards tekst og forklarer kort om *undertekst*: [4.12 Kommunikationsanalyse | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#)

Personer: Rasmus, Laura og Daniel og deres relationer til hinanden.

Miljø: Hvad betyder det, at novellen foregår i et bestemt miljø?

Sprog: Hvordan skriver forfatteren? Er der ordvalg, der gør, at vi læsere skal være særligt opmærksomme?

Symboler: Er der elementer i teksten, der rækker ud over sig selv og kan ophøjes til at være et symbol på de enkelte personers væremåde eller tanker? (De to sidste punkter vedrørende sprog og symboler kan med fordel indgå i personkarakteristikken).

Herefter samles I i jeres skrivegrupper igen: 20 minutter

I skal finde jeres citater frem. I skal skiftes til at læse dem højt for hinanden og tale om, hvad citaterne siger i relation til novellens undertekst. Derefter inddeler I jeres 10 citater i analysemodellen: Hvilke siger noget om de enkelte punkter, der er angivet?

Sekvens 3

Fælles i klassen, hvor I præsenteres for PEEL-modellen. (Se herunder)

Herefter individuel skrivning: Skriv ca. 400-500 ord til analysepunktet: *Personkarakteristik* (inkl. citater). I skal markere med farver hvor I anvender hhv. P-E-E (L gemmer vi til senere) i jeres tekststykke for at blive helt bevidste om hvordan PEEL-modellen fungerer.

Lektie: Skriv dine 400-500 ord færdig. Læs dem grundigt igennem og ret for sproglige fejl + genlæs novellen.

PEEL-modellen

PEEL-modellen PEEL-modellen er en art skabelon eller tjekliste, som man kan benytte i så godt som alle fag i såvel det skriftlige som mundtlige arbejde, hvor man skal præsentere sin analyse og argumentere for sin fortolkning. Skabelonen bør benyttes for at sikre, at pointerne i dit skriftlige (eller mundtlige) arbejde er både logisk præsenteret og solidt underbygget.

Point: Fortolkningsmæssig pointe (FX "Tekstens hensigt er at vise..." "Det afgørende ved teksten er, at den fremstiller mennesket som grundlæggende styret af..." "Novellen udstiller de selvværdsproblemer, som urealistiske kropsidealer kan medføre.")

Example: Et eksempel/citat, der viser pointen

Explanation: Forklaringen på, hvordan citatet/eksemplet viser/beviser pointen

Link: Forbindelse/bro til næste afsnit og evt. tilbage til pointen. Peger altså frem mod pointen i næste afsnit og evt. tilbage til pointen i samme afsnit

Eksempler på link-formuleringer:

"Som nævnt tidligere, er xxx (henvisning til noget stof fra det forrige afsnit), men ofte ser man i andre sammenhænge, at xxx (nyt stof)."

"Det er tidligere blevet pointeret, at hovedpersonen bærer præg af sorg. Også den sproglige udformning understreger den trykkede stemning i familien: citat fra tekst – derefter forklaring."

Eksempel 1 på analyse bygget op efter PEEL-modellen:

"I Helle Helles novelle "En stol for lidt" bruger fortælleren meget få ord til at beskrive meget komplekse situationer. Dette ses eksempelvis i starten af teksten, hvor vi møder hovedpersonen: "Hun står i køkkenet og skærer et hvidt brød i hurtige skiver" (Helle 2000, s. 1). Citatet viser en tilsyneladende ligegyldig handling, som man normalt ikke ville tillægge videre betydning. Men brugen af adjektivet "hurtige" sat sammen med "skiver" giver en pudsigt sproglig konstruktion, som antyder kvindens frustration og utilfredshed med situationen. De sproglige konstruktioner er også medvirkende til at skabe et indtryk af en samtale, hvor det usagte mere end det sagte er i centrum."

Eksempel 2

Det er tydeligt, at forholdet mellem manden og kvinden i novellen er problematisk, og det udtrykkes også gennem den symbolik, der anvendes, f.eks. på s. 41, l. 24-25: "Han begynder at græde, han læner sig op ad køkkenbordet og begynder at græde, hun rører i en gryde med mørkerød sovs og smager den til med salt". Symbolikken opstår i kombinationen mellem brugen af tillægsordet mørkerød og vendingen "smager til med salt", som leder tankerne hen på udtrykket "gnide salt i såret", som betyder at forværre en i forvejen svær situation.

Eksempel 3

Allerede i starten af teksten kan man mærke, at Rasmus ikke føler sig velkommen i huset på grund af Daniel. Han havde regnet med at være alene med Laura, men i stedet møder han hendes kæreste ude foran huset:

”Dav, Rasmus,” siger en stemme bag ham. Det er Daniel, som kommer gående ude fra vejen med en indkøbspose i den ene hånd. (...) ”Står du lige og roder lidt i vores postkasse?” spørger han. Rasmus er ikke sikker på, om det er for sjov. (l. 8-12)

Når Rasmus er i tvivl om, om hvorvidt Daniel laver sjov, er det på grund af deres relation til hinanden. I teksten er Daniel fremstillet som om, han konstant skal afmærke sit territorium. Hvis de havde haft en anden slags relation, ville spørgsmålet måske have fremstået venligere, især fordi Daniel siger ordet ”lige”, men fordi de har en konkurrerende relation, og fordi fortælleren ikke siger hvordan replikken bliver sagt, fremstår den truende.

Modul 3: Indledning og Personkarakteristik

Sekvens 1

I læser de 400-500 ord højt for skrivegruppen. Herefter sendes teksten til en af de andre i gruppen, som retter sprogligt og sender tilbage igen. Se fx efter r-endelser, stavfejl, omvendt ordstilling etc.

Sekvens 2

TFR viser eksempel på en personkarakteristik

Sekvens 3

Gruppen tilretter deres egne personkarakteristikker.

Sekvens 4

På klassen kort opsummering: Hvad handler denne novelle egentlig om (centrale temaer, undertekst, konflikter, personkarakteristik)?

Sekvens 5

Gennemgang af det at skrive en tragindledning med præsentation af tema: Se dokument i Studie+.

Sekvens 6

Individuelt: Alle skriver en indledning. I skal markere jeres indledning i tre farver, en farve for hvert af de tre punkter i indledningen.

Modul 4: Mere om Indledning og personkarakteristik

Sekvens 1 (10 minutter)

Del jeres indledning med én anden fra skrivegruppen. Derefter skal I give konstruktiv kritik. Hver elev skal forholde sig til følgende tre punkter, når man retter:

1. Har eleven lavet indledende refleksioner over det overordnede emne?
2. Har eleven præsenteret forfatter, titel, genre og årstal?
3. Har eleven præsenteret tema og evt. budskab?

Send indledningen tilbage til din makker med rettelser.

Sekvens 2 (15 minutter)

Speeddate på klassen (3 omgange): I deler jeres citater med tilhørende udlægning og lytter til andres (Udlægning = hvad citaterne skal bruges til at argumentere for. Gode ideer må gerne stjæles.

Jeg besøger grupperne og hører om jeres citater og udlægninger.

Sekvens 3 (resten af timen)

Oplæg om *komposition, fortæller og synsvinkel*.

Individuelt: Skriv ca. 500 ord til næste de næste tre punkter, som er *komposition, fortæller og synsvinkel* samt *symboler*: [3.2 Komposition | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#), [3.3 Fortæller | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#) og [4.2 Sproglige billeder | Håndbog til dansk \(iBog®\) \(systime.dk\)](#)

Skriv også videre på jeres indledning og personkarakteristik. Brug også her PEEL-modellen

Modul 5: Afrunding og konklusion

Sekvens 1: Fælles gennemgang

I har nu skrevet på følgende:

Indledning
resumé
Komposition
Fortæller og synsvinkel
Personkarakteristik (del 1) + miljø
Symboler

I dag skal I skrive på:

Personkarakteristik (videre) + miljø med

Links/overgange mellem de enkelte afsnit (Se PEEL-modellen). **Eksempel:**

”For både Trude og Vivian er eftersøgningen efter den ideelle og lykkelige tilværelse central for deres opfattelse af meningen med livet. I forhold til Vivian kommer dette til udtryk i hendes fremtidsplaner om at blive forfatter, hvortil følgende beskrives:

”...efter Vivians mening handler dét at skrive overhovedet ikke om følelser, men om, fuldstændig køligt og karrierebevidst, at kunne fremtrylle en chokerende bestseller, der kan gøre sin forfatter rig og berømt. Rig og berømt. Vivian smilede for sig selv.”¹

Vivian fremstilles altså her selvscenesættende med fokus på, hvordan hun fremstår udadtil. Noget der **endvidere** kommer til udtryk i negleklubben, hvor Vivian ser den pink regnfrakke, der for Vivian er et højt prioriteret ønske. Det indikerer, at Vivian besidder en overfladisk og narcissistisk identitetsopfattelse, hvorigennem hun ønsker at opnå det meningsfulde og lykkelige liv.

Derudover er det relevant at se på kontraster og ligheder i forhold til Trudes personlighed. I den sammenhæng er mødet med James symptomatisk for Trudes søgen efter lykke og identitet.(..)”

Skriv individuelt 15 minutter

Sekvens 2

Den gode afrunding er en omvendt tragt, der starter med det konkrete i teksten, så det tematiske i teksten og endelig foldes dette tema ud i et mere almenlydigt perspektiv. Det omvendte af indledningen, altså, og den gode afrunding viser selvfølgelig tilbage til indledningen.

I kan stille sig selv følgende tre spørgsmål for at få ideer til afrundingen:

¹ ”Juli måned, bagende sol” af Naja Marie Aidt, side 53, linje 14-18

Hvad handlede dette om? (svar: Det konkrete tekstlige)
Hvorfor var det vigtigt? (svar: det tematiske for teksten)
Hvorfor skulle det interessere nogen? (det almengyldige)

I grupper laver I en *Hvad så-samtale* som forberedelse til jeres konklusioner:

Gruppen spørger: "Hvad så?"

Elev nr 1 præsenterer sin grundlæggende ide med analysen ved at sige: "Grundlæggende mener jeg, at..."

Gruppen svarer: "Hvorfor er det vigtigt?"

Elev nr. 1: "Det er vigtigt, fordi det viser, at..."

Gruppen svarer: Hvorfor skulle det interessere nogen?

Elev nr. 1: "Det er vigtigt, fordi det illustrerer at..."

Herefter begynder I at skrive en afrunding til jeres tekst.

Sekvens 3

Forsøg at skrive en 100 ords-konklusion på baggrund af "Hvad-så"-samtalerne.

Opsamling: Indledning og Resumé

Du har nu lavet en analyse af Thomas Korsgaards novelle "Lasagne". I forlængelse heraf skal du skrive en indledning, der kan fange din læsers opmærksomhed og give din læser opfattelsen af, at du vil noget med din analyse, og at du har forstået novellens dybere mening.

Byg din indledning op i 3 afsnit: Tragtmodellen

1. Først dine refleksioner over det overordnede emne. Hvad handler det grundlæggende om? Hvilke værdier?
2. Dernæst din præsentation af forfatter, titel, værk og år. Hvem har skrevet? Hvor? Og hvornår?
3. En præsentation af novellens konkrete tema og budskab.

Eksempel 1

Målet om at stræbe mod det perfekte er basalt til stede i denne verden. Det samme gælder Illusionen om, at vi skal hige efter det uopnåelige. I jagten på at blive perfekt er der imidlertid også en risiko for at meningen med at blive perfekt mistes. Hvorfor vil vi være perfekte? Er det ensbetydende med at være lykkelig? Disse Spørgsmål er centrale i novellefilmen "The Association of Joy". Filmen er instrueret af svenske Amanda Kernell, som lavede den i forbindelse med afgangsprøven på filmskolen i 2013. I filmen fokuseres der på, hvordan mennesker prøver at følge normerne, skabe en bestemt identitet og forsøger at være perfekte mennesker. Derudover vises, hvordan jalousien kan påvirke menneskets ageren og hvordan man kan gå fra at fremstå sympatisk til usympatisk, da virkeligheden ikke længere er i overensstemmelse med ens forestillinger om det gode liv. Det gælder også i forbindelse med, at man ønsker at fremstå som et godt menneske. Kærlighed/jalousi, identitet, normer og værdier, image og lykke er derfor de vigtigste temaer, som Amanda Kernell har gjort brug af i sin film.

Eksempel 2

Fundamentale begreber som meningen med livet og den enkeltes selvrealisering er livselementer, der i høj grad er blevet centrale værdier i vores samtid. Den før håbefulde jagt på velstandstigninger og et bedre liv end ens forfædre, er nu afløst af fokus på identitetsskabelse og selviscenesættelse. Mener vi grundlæggende at meningen med livet er jagten på anerkendelse? Og hvorvidt er ungdommen indskrænkende og afgørende for fremtiden? Ungdommens

problematikker og udfordringer er i hvert fald, centrale aspekter i flere af Naja Marie Aidts fortællinger. Naja Marie Aidts relativt nye novelle fra 2010 "Juli måned, bagende sol", danner her rammen om en fortælling, der overordnet rummer flere af ovenstående eksistentielle temaer. En historie der samtidig fokuserer på de menneskelige forskelligheder i denne jagt.

Resuméet

Referat

Et referat er en sammenhængende, neutral, kortfattet sammenfatning af en tekst på baggrund af en helhedsforståelse. I et referat er det derfor vigtigt at være præcis og at skelne mellem væsentligt og uvæsentligt og undgå ligegyldige detaljer. Et referat er henvendt til en læser, der *ikke* kender teksten. Et referat skrives i nutid, i 3. person (også selvom teksten er skrevet i 1. person) og følger som hovedregel tekstens kronologi. Et referat begynder med en præcisering af, hvad teksten handler om. Et referat skal fylde ½-1 side. I dansk stil skal du ikke lave et referat.

Resumé

Et resumé er et ultrakort referat. Her skal man på 5-10 linjer kunne resumere tekstens handling. Det betyder, at man kun medtager det helt centrale og absolut vigtigste i en tekst. Du skal altså ikke fortabe dig i tekstens detaljer, men gengive den overordnede handling. I dansk stil er det en god idé at lave et resumé lige efter din indledning.

Eksempel på resumé

Novellefilmen er fortalt med synsvinkel hos en velhavende familie fra overklassen. De ejer en stor villa, hvor der er tilhørende pool og palmer i haven. Villaen er beliggende tæt på vandet og er omringet af andre store villaer, som skriger "her går det godt", da penge ikke er en mangelvare. Alt i alt er vi i et miljø, hvor der er prestige i at udstråle det rigtige, hvilket både gælder villa og familie. Det er i dette set up, at vi møder Charlotte og Mads, der byder Au Pair-pigen, Joy, velkommen til deres liv. Charlotte ønsker, at Joy skal være en del af denne tilsyneladende perfekte familie og håber, at Joy vil indtræde i rollen som en slags datter. Tingene udvikler sig dog ikke helt som Charlotte havde forestillet sig, og til sidst opgiver Charlotte alle gode intentioner og sender Joy hjem til Thailand igen.